

**Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
Këshilli i ministrave
Sofje 2004**

MC.DEC/14/04
7 dhjetor 2004

Nga anglishtja

Dita e dytë e takimit të dymbëdhjetë
MC(12) zhurnali nr. 2, pika e 8-të e agjendës

**VENDIMI nr. 14/04
PLANI I VEPRIMIT “2004” i OSBE-së PËR PROMOVIMIN E
BARAZISË GJINORE**

Këshilli i ministrave,

Duke rikujtuar se shefat e shteteve ose qeverive gjatë Samitit të Stambollit në vitin 1999, kanë deklaruar se “realizimi i plotë dhe i barabartë i të drejtave të njeriut nga gratë është esenciale për arritjen e një fushëveprimi më paqësor, me më prosperitet dhe më demokratik të OSBE-së. Ne jemi të zotuar ta bëjmë barazinë midis meshkujve dhe femrave, pjesë përbërëse të politikave tona, si në nivelin e shteteve tona ashtu edhe në nivel të organizatës”¹.

Duke rikujtuar se “Plani i veprimit 2000 për çështjet gjinore”² i cili është krijuar “me qëllim të sigurimit se zotimet e OSBE-së lidhur me barazinë në të drejta dhe mundësi të barabarta për gratë, të merren parasysh nga shtetet pjesëmarrëse dhe në punën praktike të institucioneve dhe misionëve të OSBE-së”,

Duke njohur se të drejtat e barabarta të grave dhe burrave dhe mbrojtja e të drejtave të tyre janë esenciale për paqen, demokracinë e qëndrueshme, zhvillimin ekonomik, dhe rrjedhimisht për sigurinë dhe stabilitetin e rajonit të OSBE-së,

Duke rikujtuar se “Platforma e Pekinit, e miratuar në “Konferencën e katërt botërore për gratë”, dhe rezultatet e seancës speciale të njëzet e tretë, të Asamblesë së Përgjithshme në vitin 2000, me titull, “Gratë 2000: barazia gjinore, zhvillimi dhe paqja në shekullin njëzet e një”,

Duke rikujtuar rezolutën e Këshillit të Sigurimit të KB-ve 1325 (2000)³, e cila thërret për pjesëmarrje të plotë dhe të barabartë të grave në vendimmarrjet lidhur me parandalimin e konflikteve, si dhe në rindërtimet pas konfliktit, si dhe duke e theksuar

¹ Karta evropiane e sigurisë, paragrafi 23.

² PC.DEC/353 i 1 qershorit 2000.

³ Miratuar nga Këshilli i Sigurimit, në mbledhjen e tij të 4213-të, më 31 tetor 2000.

rëndësinë e pjesëmarrjes së plotë dhe të barabartë të tyre në të gjitha përpjekjet për ruajtjen dhe promovimin e paqes dhe sigurisë,
2 PC.DEC/353 i 1 qershorit 2000.

Duke kuptuar nevojën e pasqyrimit të duhur të orientimit në perspektivë gjinore në aktivitetet e zhvilluara nën përgjegjësinë e OSBE-së, dhe që shtetet pjesëmarrëse t'i marrin të gjitha masat e nevojshme për nxitjen e shkallës më të lartë të ndërgjegjësimit gjinor dhe promovimin e barazisë në realizimin e të drejtave dhe pjesëmarrjen e plotë dhe të barabartë të grave dhe burrave në shoqëri, duke pasur për qëllim promovimin e praktikës së barazisë dhe orientimit gjinor⁴ në fushëveprimin e OSBE-së, që është esenciale për një siguri gjithëpërfshirëse,

Duke theksuar nevojën e OSBE-së të zhvillojë më tutje dhe të fuqizojë proceset e vazhdueshme dhe të qëndrueshme të zhvillimeve gjinore, të promovojë mjedise të punës dhe kultura udhëheqëse që janë të ndjeshme ndaj çështjeve gjinore dhe përpjekjet drejt baraspeshës gjinore gjatë pranimi në punë, veçanërisht në nivelin profesional, në pajtim me rregullat e punës të OSBE-së,

Vendosë, ta aprovojë “Planin e veprimit 2004 për promovimin e barazisë gjinore” të miratuar nga Këshilli i përhershëm përmes vendimit nr. 638, më 2 dhjetor 2004 dhe që i është bashkëngjitur këtij vendimi.

⁴ “Orientimi në perspektivën gjinore është proces i vlerësimit të implikimeve për gratë dhe burrat të çfarëdo veprimi, legjislacioni, politike ose programi, nga të gjitha fushat dhe në të gjitha nivelet. Është strategji e bërjes së shqetësimeve të grave dhe të burrave si dhe përvojave të tyre, pjesë integrale të dimensionit të hartimit, zbatimit, përcjelljes dhe vlerësimit të politikave dhe programeve në të gjitha sferat politike, ekonomike dhe sociale, kështu që gratë dhe burrat të përfitojnë nga barazia dhe të mos shtohet jo barazia. Caku përfundimtar është arritja e barazisë gjinore”, shih procesverbalin zyrtar të Asamblesë së Përgjithshme, seancës së pesëdhjetë e dytë, plotësimi nr. 3 (A/52/3/Rev.1), kreu IV, paragrafi 4.

PLANI I VEPRIMIT “2004” i OSBE-së PËR PROMOVIMIN E BARAZISË GJINORE

“Paqja dhe mirëqenia e botës, kërkon pjesëmarrjen maksimale dhe në kushte të barabarta të grave me burrat në të gjitha fushat”⁵.

1. Respektimi i të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, demokracia, dhe sundimi i ligjit, si elemente thelbësore të konceptit të OSBE-së për siguri gjithëpërfshirëse. Karta evropiane e sigurisë, e miratuar në Samitin e OSBE-së në Stamboll, deklaroi se: “realizimi i plotë dhe i barabartë i të drejtave të njeriut nga gratë është esenciale për arritjen e një fushëveprimi më paqësor, me më prosperitet dhe më demokratik të OSBE-së. Ne jemi të zotuar ta bëjmë barazinë midis meshkujve dhe femrave, pjesë përbërëse të politikave tona, si në nivelin e shteteve tona ashtu edhe në nivel të organizatës.”

2. Si një marrëveshje rajonale, sipas kreut VIII të Kartës së Kombeve të Bashkuara, OSBE është instrumenti kryesor për paralajmërimin e hershëm, parandalimin e konflikteve, menaxhimin e krizave dhe rehabilitimin pas konfliktit në rajonin të cilin e mbulon. Në rajonin e OSBE-së, është bërë evidente gjithnjë e më shumë se, siguria, demokracia dhe prosperiteti janë të lidhura ngushtë. Liria ekonomike, drejtësia sociale dhe përgjegjësitë ndaj mjedisit janë të pazëvendësueshme për prosperitetin. Në mënyrë që organizata të mund t’i kryej detyrat e veta dhe t’i arrijë caqet, është thelbësore që, gjatë bashkëpunimit me shtetet pjesëmarrëse, të investojë në kapitalin njerëzor.

3. Orientimi efektiv gjinor⁶, me synim të arritjes së barazisë gjinore, është i rëndësishëm nëse duhet të shfrytëzohet i gjithë kapitali njerëzor në rajonin e OSBE-së. Barazia gjinore i kontribuon sigurisë gjithëpërfshirëse, që është synim i aktiviteteve të OSBE-së në të gjitha dimensionet. Orientimi gjinor është mënyrë e kontributit për arritjen e këtij synimi. Prandaj, perspektiva gjinore duhet të përshihet në aktivitetet e organizatës, projektet dhe programet e saj, me qëllim që organizata ta arrijë barazinë gjinore në kuadër të operacioneve të veta, si dhe në kuadër të shteteve pjesëmarrëse. Është përgjegjësi e përbashkët e shteteve pjesëmarrëse, shefit të radhës, sekretarit të përgjithshëm dhe drejtorëve të institucioneve dhe shefave të misionëve për të promovuar barazinë midis grave dhe burrave si një element përbërës i politikave dhe praktikave të OSBE-së. Gjatë këtij angazhimi duhet pasur parasysh se nëse barazia

5

⁶ “Orientimi në perspektivën gjinore është proces i vlerësimit të implikimeve për gratë dhe burrat të çfarëdo veprimi, legjislacioni, politike ose programi, nga të gjitha fushat dhe në të gjitha nivelet. Është strategji e bërjes së shqetësimeve të grave dhe të burrave si dhe përvojave të tyre, pjesë integrale të dimensionit të hartimit, zbatimit, përcjelljes dhe vlerësimit të politikave dhe programeve në të gjitha sferat politike, ekonomike dhe sociale, kështu që gratë dhe burrat të përfitojnë nga barazia dhe të mos shtohet jo barazia. Caku përfundimtar është arritja e barazisë gjinore”, shih procesverbalin zyrtar të Asamblesë së Përgjithshme, seancës së pesëdhjetë e dytë, plotësimi nr. 3 (A/52/3/Rev.1), kreu IV, paragrafi 4.

gjinore duhet të bëhet realitet në cilëndo fushë dhe në cilindo rrafsh shoqëror, sikur burrat ashtu edhe gratë të përfitojnë nga ky ndryshim.

I. KONTEKSTI I PËRGJITHSHËM

Statusi i realizimit të “Planit të veprimit 2000”

4. “Plani i veprimit 2000” i OSBE-së për çështje gjinore⁷ ka bërë thirrje për shtimin e angazhimit për të arritur trajtimin e barabartë midis grave dhe burrave në organizatë dhe në të gjitha fushat e veprimit të saj, përfshirë procedurën e punësimit dhe përfshirjen e perspektivës gjinore në aktivitetet e organizatës. Ka pasur sukses për ngritjen e nivelit të ndërgjegjësimit për nevojën e promovimit të barazisë gjinore në OSBE përmes aktiviteteve të sekretariatit, institucioneve dhe operacioneve fushore, si dhe të shteteve pjesëmarrëse.

Mirëpo, ka megjithatë ngecje në realizimin e planit të veprimit 2000, veçanërisht në fushën e trajnimeve, menaxhimit dhe rekrutimit, si dhe në praktikën e përgjithshme të orientimit gjinore përmes OSBE-së si dhe brenda shteteve pjesëmarrëse.

5. Plani i veprimit 2000 për çështjet gjinore ka parashikuar se mundësitë për gratë në OSBE duhet të fuqizohen dhe duhet promovuar mjedisin profesional të punës. Nga shefi i radhës, shtetet pjesëmarrëse dhe Sekretariati, është kërkuar të marrin veprime pozitive drejt promovimit dhe emërimit të grave si kandidatë nëpër institucionet e OSBE-së si dhe aktivitetet fushore dhe të gjitha shteteve pjesëmarrëse u është bërë thirrje që të bëjnë përpjekje përmbajtjesore që të propozojnë gratë, posaçërisht në pozitat drejtuese.

Përfaqësimi i grave në OSBE, vazhdon edhe më tutje, mirëpo është i ngadalshëm sidomos në nivelet e larta të formulimit të politikave, dhe në fakt gjatë viteve të fundit ka shënuar rënie. Ende vazhdon të ekzistojë mungesë të përfaqësimit ose ekziston nën-përfaqësim të grave nëpër disa shtete, veçanërisht në shtetet pjesëmarrëse me ekonominë e tyre në tranzicion. Të dhënat statistikore tregojnë se gratë kandidatë mund të kenë më pakë gjasa të punësimit në organizatë, krahasuar me gjasat e burrave⁸.

⁷ Vendimi nr. 353 i Këshillit të përgjithshëm, më 1 qershor 2000 (PC.DEC/353/00).

⁸ Të dhënat statistikore me zbërthim gjinor, të Sekretariatit të OSBE-së, institucioneve dhe misioneve SEC.GAL/208/03, 21 nëntor 2003. Gratë përbëjnë 44 % të numrit në shërbimet e përgjithshme, ndërsa në stafin profesional përbëjnë 25 % dhe në fakt gjatë viteve të fundit kjo përqindje është ulur. Nga të gjithë kandidatët për pozitat me afat të caktuar, gjatë periudhës prej janarit 2003 deri në shtator 2003 (9,566), 69 % ishin burra dhe 31 % gra; mirëpo në të njëjtën periudhë nga të gjithë kandidatët e përzgjedhur (50), 72 % ishin burra ndërsa vetëm 28 % ishin gra. Për 34 vendet e lira të publikuara për pozitat profesionale, gratë përbënin 33 % që kishin konkurruar, 23 % prej tyre ishin intervistuar ndërsa 12 % ishin zgjedhur. Prej të gjitha kandidatëve të propozuara për “dërgim”(secondment) në shërbim për gjashtë muajt e parë të vitit 2003 (2,135), 30 % (641) ishin gra ndërsa 70 % (1,494) ishin burra. Mirëpo, vetëm 10 % (62) i këtyre grave ishin dërguar nëpër misione, gjersa 18 % (272) e të propozuarve burra ishin pranuar dhe dërguar në mision.

Të dhënat statistikore gjashtë mujore dhe raportet vjetore të lëshuara nga Sekretari i Përgjithshëm lidhur me zbatimin e Planit të veprimit 2000 për çështjet gjinore, nuk janë trajtuar në Këshillin e përgjithshëm, dhe zbatimi i Planit të veprimit 2000 nuk është monitoruar në mënyrë adekuate.

6. Një prioritet tjetër i paraparë në Planin e veprimit 2000 për çështje gjinore, ishte se i gjithë stafi i ri i misionit duhet të trajnohet mbi çështjet gjinore, dhe se institucionet e OSBE-së duhet të inkorporonin perspektivën gjinore brenda programeve trajnuese të stafit të tyre. Trajnimi i përgjithshëm mbi ndërgjegjësimin gjinor është zbatuar ndërsa janë bërë edhe përpjekje për krijimin e mjedisit profesional të punës. Që nga viti 2000, secili mision e ka emëruar një ndërmjetësues dhe janë organizuar trajnime vjetore të këtyre personave nga ana e Sekretariatit. Megjithatë, trajnimi dhe sensibilizimi i menaxherëve mbi çështjet gjinore, dhe mbi përgjegjësitë e të gjithë stafit lidhur me detyrat dhe fushëveprimin e tyre në këtë lëmi, nuk ka prodhuar rezultatet e pritura, e as që është realizuar caku i krijimit të mjedisit profesional të punës.

7. Plani i veprimit 2000 për çështje gjinore gjithashtu parashikon që të krijohet një kornizë gjithëpërfshirëse për projektet e orientuara nga aspekti gjinor, dhe të analizohen të dhënat dhe materialet hulumtuese për çështjet gjinore për hartimin e programeve të reja. Ky proces ende nuk është zhvilluar në një konsistencë të duhur. Gjithashtu, këshillëdhënësit për çështje gjinore dhe pikat fokale nuk janë angazhuar sa duhet në zhvillimin e politikave të reja dhe programeve.

8. Orientimi gjinor kërkon zbatim të vazhdueshëm dhe sistematik të perspektivës gjinore në aktivitetet e organizatës duke u bazuar në një qasje ndër-dimensionale, si dhe mekanizma adekuat të monitorimit dhe rishqyrtimit. Plani i ri i veprimit dhe më i fuqishëm kërkohet për caktimin e caceve dhe përgjegjshmërisë së qartë, me qëllim të rifuqizimit të angazhimeve të shteteve pjesëmarrëse në përmbushjen e zotimeve të tyre.

II. CAQET DHE OBJEKTIVAT

9. Plani i veprimit 2004 për promovimin e barazisë gjinore, synon të caktojë prioritetet e OSBE-së drejt promovimit të barazisë gjinore në organizatë si dhe në të gjitha shtetet pjesëmarrëse, dhe drejt sigurimit të monitorimit të zbatimit të planit. Me qëllim të arritjes së këtyre caceve, plani do të adresojë aktivitetet, politikat, projektet dhe programet e organizatës që ndërlidhen me orientimin gjinor, si dhe ndihmën e OSBE-së për shtetet pjesëmarrëse në promovimin e barazisë gjinore. Një ndihmë e tillë mund t'i drejtohet zbatimit të zotimeve ndërkombëtare në fushën e çështjeve gjinore, si dhe zhvillimit të programeve dhe politikave nacionale.

10. Prioritet duhet dhënë këtyre objektivave:

(a) Në kuadër të OSBE-së:

— Organizimi i programeve specifike për trajnim të stafit të OSBE-së mbi ndërgjegjësimin gjinor dhe sensibilizimin për barazinë gjinore në punën e tyre të

përditshme, dhe programet për shtimin e përpjekjeve për ndërtimin e politikave dhe programeve me orientime gjinore, si dhe mekanizmat vlerësues dhe për rishqyrtim;

- Promovimi i kulturës drejtuese profesionale dhe të ndjeshme ndaj çështjeve gjinore si dhe mjedisit të punës;

Zbatimi i strategjive rekrutuese më të fuqishme dhe inovative në OSBE për të promovuar mundësitë e barabarta për të gjithë, dhe për të siguruar se gratë e kualifikuara janë identifikuar dhe tërhequr në pajtim me rregullat e punës, duke iu referuar PC.DEC/550/Corr.1 të 27 qershorit 2003, me qëllim të rritjes së numrit të grave që punojnë në OSBE në nivelet më të larta;

- Nxitja e shteteve pjesëmarrëse të paraqesin më shumë kandidatë femra për pozitat në OSBE, veçanërisht në nivelet më të larta dhe vendimmarrëse⁹, me qëllim të arritjes së përmirësimit të vazhdueshëm të përpjesëtimit midis burrave dhe grave në të gjitha nivelet;

- Arritja e orientimit gjinor efektiv në aktivitetet dhe politikat e OSBE-së, si dhe në aktivitetet dhe politikat e shteteve pjesëmarrëse.

(b) Të ndihmojë shtete pjesëmarrëse në:

- Caktimin e prioritetëve për strukturat e OSBE-së për dhënien e ndihmës për shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së në zbatimin e zotimeve të veta gjegjëse;
- Përkufizimin e praktikave më të mira për promovimin e barazisë së grave dhe burrave në shtetet pjesëmarrëse;
- Nënvizimin dhe promovimin e rolit të gruas në parandalimin e konflikteve dhe proceset e rivendosjes së paqes;
- Krijimin e strukturës me të cilën sigurohet se çështjet gjinore, përfshirë edhe zbatimin e këtij Plani të veprimit, të diskutohen dhe shqyrtohen në baza të rregullta.

III. PROMOVIMI I BARAZISË GJINORE NË OSBE

(A) Orientimi gjinor për strukturat, mjedisin e punës dhe orientimi gjinor në procesin e rekrutimit

Trajnimi

11. Me qëllim të arritjes së këtyre objektivave të përkufizuara në këtë Plan të veprimit, OSBE do të zgjerojë mundësitë ekzistuese të trajnimit dhe do të krijojë programe të reja trajnuese në pajtim me strategjinë e OSBE-së për trajnime për vitet 2005–2007¹⁰ dhe

⁹ P-5 dhe më lart.

¹⁰ SEC.GAL/118/04/Rev.5, 27 korrik 2004.

Planin e veprimit të OSBE-së për luftimin e trafikimit me qenie njerëzore¹¹. Në këtë kuptim, programi i përgjithshëm orientues i Sekretariatit, kursi njoftues për dimensionin njerëzor i ODIHR-ut dhe kurset plotësuese apo punëtoritë për këto fusha përmbajnë ty module të përpiluara në mënyrë të veçantë:

— Moduli i parë do të merret me trajnimin e të gjithë zyrtarëve të OSBE-së në vetëdijesimin gjinor dhe futjen e perspektivës gjinore në rrymat kryesore të punës së përditshme. Ky modul i cili është dizajnuar në mënyrë të duhur për të plotësuar nevojat specifike të tyre do të shpjegojë parimin e barazisë gjinore, mjetet të cilat ekzistojnë për të arritur këtë qëllim dhe arsyet se përse është e rëndësishme për organizatën që të fus perspektivën gjinore në rrymat kryesore të aktiviteteve të saj. Moduli do të jetë i orientuar kah veprimet dhe do të jetë interaktiv dhe do të përfshijë detyrat dhe përgjegjësitë e përshkruara në këtë plan të veprimit si dhe në dispozitat gjegjëse në veçanti ato që kanë të bëjnë me llogaridhënien e të gjithë stafit. Të gjitha kategoritë e stafit do të përfshihen në këtë trajnim. Trajnimi gjithashtu mund të ofrohet në terren sipas nevojës për të siguruar që stafi i punësuar lokal të jetë në gjendje të merr pjesë në këtë modul.

(a) Modulet specifike për luftimin e dhunës familjare dhe trafikimin me njerëz do të përfshihen në programet e trajnimit në veçanti ato të dizajnuara për policinë dhe monitoruesit e kufirit.

(b) Kryesuesit e institucioneve dhe misionëve dhe drejtorët do të ushtrojnë udhëheqësit e tyre në lehtësimin e trajnimit të stafit për të siguruar mundësi të barabarta si për femrat ashtu edhe për meshkujt që të marrin pjesë në to. Ato gjithashtu pranojnë informata mbi politikën e OSBE-së përkitazi me çështjet gjinore në veçanti procedurat e ankesës.

— Moduli i dytë do të adresojë futjen e perspektivës gjinore në rrymat kryesore të programeve të OSBE-së dhe aktiviteteve të bashkëpunimit teknik për të siguruar një integrim të qëndrueshëm të perspektivës së barazisë gjinore. Kjo nënkupton shqyrtimin dhe nxjerrjen e politikave dhe masave për realizimin e barazisë gjinore duke marrë parasysh në mënyrë aktive perspektivën gjinore në fazat e planifikimit, raportimit, implementimit dhe vlerësimit.

12. Dispozitat e shqyrtimit dhe vlerësimit do të përfshihen në të gjitha programet e trajnimit për të matur efektivitetin e tyre në intervale të rregullta kohore.

¹¹ MC.DEC/2/03 shtojca, f. 12, ngritja e vetëdijes 8.4.: “Koordinatori i OSBE-së për trajnime, këshilltari i lartë për çështje gjinore dhe koordinatori i lartë i sigurisë do të vazhdojnë të shfrytëzojnë kursin njoftues për zhvillimin dhe zbatimin e trajnimit të stafit për çështjet gjinore, trafikimit me njerëz dhe mbi rregulloret relevante dhe udhëzimet, në bashkëpunim me ODIHR, dhe do të organizojë punëtori speciale nga kjo fushë. Shefat e operacioneve të terrenit do ta sigurojnë pjesëmarrjen e detyruar në ato kurse për të gjithë stafin.”

13. Koordinatorit për trajnim të OSBE-së i është dhënë detyra që të dizajnojë dhe implementojë dimensionin e trajnimit të stafit në këtë plan të veprimit në bashkëpunim të ngushtë me njësitë gjinore dhe pikat fokale gjinore në organizatë dhe të mbështetura nga rrjeti i pikave fokale përgjegjëse për trajnim.

Menaxhimi

14. Sekretari i përgjithshëm, shefat e institucioneve dhe misioneve do të ushtrojnë një udhëheqësi të fuqishme dhe aktive në ndërtimin e vetëdijes së qëndrueshme gjinore në kuadër të organizatës dhe do të intensifikojnë përpjekjet e tyre drejt arritjes së një mjedisi me ndjeshmëri gjinore dhe profesional të punës dhe një kulture të menaxhimit. Një mjedis i tillë i punës gjithashtu do të promovohet nga të gjithë zyrtarët e OSBE-së në veçanti nga stafi që ka rol mbikëqyrës. Kur të plotësohen pozitat udhëheqëse, duhet të kushtohet rëndësi gjetjes së njerëzve të atillë të cilët demonstrojnë qëndrime që kanë një ndjeshmëri gjinore dhe posedojnë një të kuptuar të rëndësisë së kulturës përfshirëse të korporatës. Drejtori i Departamentit të Burimeve Njerëzore do të jetë përgjegjës për rishikimin dhe sipas nevojës edhe sforcimit të politikës së OSBE-së kundër keqtrajtimit përfshirë këtu edhe keqtrajtimin seksual. Ai/ajo do të shpërndajë informata dhe do ta ngritin vetëdijen përkitazi me problemin e keqtrajtimit në punë dhe masave në dispozicion për luftimin dhe parandalimin e tij dhe do të inkurajojë viktimat që të paraqesin ankesat e tyre.

15. Vlerësimin i rezultateve të punës nga ana e menaxherëve do të përfshijë një vlerësim të ndjeshmërisë së tyre për barazinë gjinore. Për këtë qëllim tabela e rezultateve të barazisë gjinore që përmban detajet e masave të cilat mund të krahasohen për të gjitha shërbimet do të zhvillohet nga Departamenti i Burimeve Njerëzore.

16. Rregulloret, rregullat, direktivat dhe udhëzimet organizative të OSBE-së do të rishikohen nga shtetet anëtare dhe/apo Sekretariati për të inkorporuar aspektet e futjes së perspektivës gjinore në rrymat apo proceset kryesore të organizatës kur një gjë e tillë kërkohet për ta bërë.

17. Shefat e institucioneve, misioneve dhe drejtorët në sekretariat do të kryesojnë mbledhjet e rregullta me stafin për të rishikuar integrimin e perspektivës gjinore dhe për t'i kushtuar vëmendje aspekteve gjinore në punën e strukturave të tyre përkatëse dhe për të inkurajuar tërë stafin që të fus perspektivën gjinore në rrymat kryesore të punës së tyre.

18. Sekretariati dhe ODIHR do të vazhdojnë që të angazhohen në një shkëmbim aktiv të informatave për politikën e menaxhimit të ndjeshmërisë gjinore me organizatat përkatëse ndërkombëtare, ndërqeveritare dhe regjionale. Në veçanti Sekretariati do të intensifikojë bashkëveprimin me Asambleen Parlamentare të OSBE-së për barazinë gjinore. Sekretariati, institucionet dhe misionet do ta bëjnë këtë plan të veprimit të dukshëm.

Rekrutimi

19. Rekrutimi në OSBE bazohet në një proces transparent që është objekt i konkurrencës së hapur ndërmjet shtetasve të shteteve anëtare duke siguruar standardet më të larta të efikasitetit, të qenit kompetent dhe integritetit.
20. Përkitazi me rekrutimin, Rregullorja 3.01 e Rregullores së Stafit të OSBE-së zbatohet në mënyrë të plotë përfshirë këtu edhe parimin e rekrutimit të stafit nga të gjitha shtetet pjesëmarrëse të OSBE-së në baza të barabarta.
21. Shtetet anëtare inkurajohen që të dorëzojnë më shumë kandidatura të kandidateve femra për pozitat e ndryshme në OSBE, veçanërisht në pozitat e nivelit të lartë ku femrat janë të nën-përfaqësuar; masat në këtë drejtim përfshijnë identifikimin e burimeve shtesë nacionale të rekrutimit dhe themelimit të rrjeteve të organizatave profesioniste të cilat do të ndihmojnë në kërkimin e kandidatëve të përshtatshëm. Më shumë shtetasve të shteteve anëtare, dukshëm femrave nga shtetet anëtare me ekonomi në tranzicion duhet t'u bëhet me dije për konkurset e shpallura nga OSBE-ja dhe duhet të inkurajohen që të aplikojnë.
22. Shtetet pjesëmarrëse duhet të inkurajohen që të hartojnë listat e kandidatëve të mundshëm femra me një theks të posaçëm në ato fusha të ekspertizës në të cilat femrat janë të nën-përfaqësuar.
23. Kryesuesi i radhës dhe sekretariati janë pro-aktiv në promovimin e kandidimit të kandidatëve femra në veçanti në pozitat e nivelit të lartë duke marrë parasysh Rregulloret e Stafit të OSBE-së.
24. Sekretariati sforcon fjalët në formulimin e konkursit me të cilin femrat inkurajohen të aplikojnë.
25. Sekretariati më tutje do të përmirësojë planifikimin e burimeve njerëzore me qëllim të informimit të shteteve pjesëmarrëse sa më herët që është e mundur për konkurset që do të shpallen me qëllim që t'ju jepet kohë e mjaftueshme atyre që të kërkojnë dhe të paraqesin kandidatë të kualifikuar femra.
26. Kryesuesi, sekretari i përgjithshëm, shefat e institucioneve, shefat e misioneve kërkojnë që të përmirësohet përpjesëtimi meshkuj femra në të gjitha nivelet dhe atë në mënyrë të vazhdueshme. Kjo, përfshirë këtu edhe statistikën e kandidatëve femra të përzgjedhura, do të rishikohet në raportin e vlerësimit vjetor për çështjet gjinore të OSBE-së që duhet të prezantohet nga sekretari i përgjithshëm në pajtim me paragrafin 47 si më poshtë.
27. Departamenti i Burimeve Njerëzore zhvillon rishikime të rregullta të futjes së perspektivës gjinore në procedurat kryesore të rekrutimit dhe specifikimeve të vendit të punës me qëllim të identifikimit të paragjykimëve të mundshme dhe pengesave kundër kandidateve femra në kuadër të dhe nëse është e nevojshme të rishikohen procedurat nëse një gjë e tillë konsiderohet si e duhur.
28. Departamenti i Burimeve Njerëzore do të kërkojë që të sigurojë se në rekrutimin për postet udhëheqëse, kandidatët e të dyja gjinive do të ftohen sipas nevojës dhe një listë e ngushtë e balancuar në aspektin gjinor do të përpilohet sipas nevojës. Lista e

ngushtë e kandidatëve të ftuar për intervistë duhet të përmbajë informata për numrin e meshkujve dhe femrave të cilat kanë aplikuar për punë.

29. Panelet intervistuese duhet, sipas nevojës, të jenë të baraspeshuara në aspektin gjinor.

30. Departamenti i burimeve njerëzore në Sekretariat do të mbajë një mbledhje vjetore koordinuese me delegatët dhe ekspertët e trajnimit/rekrutimit nga kryeqytetet për të shkëmbyer informata për profilet dhe shkathtësitë që kërkohen dhe praktikatat e mira të trajnimit para bashkëngjites së një misioni të OSBE-së. Këto mbledhje do të diskutojnë gjithashtu përpjekjet për të arritur baraspeshën gjinore në procesin e rekrutimit.

31. Sekretariati vazhdon të përgatis statistika vjetore të cilat tregojnë shpërndarjen e tanishme të femrave dhe meshkujve sipas kategorisë së posteve në secilin nivel. Këto statistika do të përfshijnë institucionet dhe misionet si dhe secilin departament dhe njësi në kuadër të sekretariatit dhe do të bashkëngjiten si shtojcë në kuadër të raportit vjetor të vlerësimit të Sekretarit të Përgjithshëm për çështjet gjinore siç i referohet paragrafi 47 më poshtë.

(B) Futja e perspektivës gjinore në rrymat kryesore të aktiviteteve, politikave, programeve dhe projekteve të OSBE-së.

32. Shtetet pjesëmarrëse, sekretariati, institucionet dhe misionet sigurojnë që perspektiva gjinore të jetë e integruar në aktivitetet, programet dhe projektet e OSBE-së. Qëllimi do të jetë që të promovohet praktika e barazisë gjinore në fushën e OSBE-së e cila është me rëndësi thelbësore për sigurinë gjithëpërfshirëse; ato do të përqendrohen më veçanti në fuqizimin e femrave si dhe meshkujve në jetën publike, politike dhe ekonomike në kontekst të proceseve demokratike dhe ekonomike në shtetet pjesëmarrëse. Procesi i futjes së perspektivës gjinore në rrymat kryesore gjithashtu ka për synim tejkalimin e stereotipeve negative dhe në ndryshimin e perceptimeve si dhe në zhvillimin e qëndrimeve që janë të favorshme për realizimin e barazisë ndërmjet femrave dhe meshkujve në të gjitha shtetet pjesëmarrëse.

33. Këshilltarët gjinor në sekretariat, institucione dhe operacione në terren janë të përfshirë në një fazë të mëhershme kur direktivat, rregullat dhe rregulloret janë në hartim e sipër. Në raportet e tyre të rregullta Këshillit të Përhershëm, misionet dhe institucionet informojnë Këshillin për përparimin në përpjekjet e tyre për futjen e perspektivës gjinore në proceset kryesore dhe për problemet kurdo të paraqiten ato.

34. Qendra për parandalim të konfliktit (QPK), dhe në veçanti njësi për koordinim të projekteve do të ndihmojnë për të siguruar që analizat e barazisë gjinore bëhen për projektet e reja që janë në zhvillim e sipër nga misionet, institucionet dhe njësitë në sekretariat dhe për projektet ekzistuese kurdo të vlerësohen ato.

35. Sekretariati dhe institucionet, gjatë zhvillimit të projekteve dhe programeve për shtetet pjesëmarrëse të cilat nuk janë nikoqire të misioneve të OSBE-së marrin parasysh edhe këndvështrimin gjinor.

36. Futja e perspektivës gjinore në aktivitetet kryesore, politikat, projektet dhe programet e OSBE-së në dimensionin politiko-ushtarak gjithashtu merr parasysh obligimet e parashikuara nga rezoluta 1325 e Këshillit të Sigurimit e cila thërret për një pjesëmarrje të shtuar të femrave, *inter alia*, në parandalimin e konfliktit dhe proceset e rindërtimit të periudhës së pas konfliktit.
37. Shtetet pjesëmarrëse, të ndihmuara nga kryesia, sekretari i përgjithshëm dhe shefat e institucioneve sigurojnë që planifikimi i konferencave dhe seminareve të OSBE-së në tërë tre dimensionet e tyre do të marrin parasysh aspektin gjinor dhe sipas nevojës përfshijnë temat e ndërlidhura.
38. Institucionet dhe misionet që punojnë në çështje gjinore duhet me qëllim të shënimit të përparimit të prekshëm në futjen e perspektivës gjinore në aktivitetet kryesore, projektet dhe programet e OSBE-së të ndërtojë mekanizma konkret të ndërmarrjes së aktiviteteve përcjellëse në bashkëpunim me shtetet pjesëmarrëse.
39. Misionet, sipas nevojës, do të themelojnë grupe punuese gjinore të brendshme të cilat udhëhiqen nga pikat fokale gjinore për të dizajnuar që strategjia për futjen e perspektivës gjinore në proceset kryesore të monitorojë implementimin e tyre dhe të shtojë dukshmërinë e aktiviteteve të tyre të ndërlidhura gjinore. Është përgjegjësi e shefave të misioneve që t'i pozicionojnë pikat fokale gjinore në një nivel të kënaqshëm të lartë dhe për të siguruar që ato gëzojnë qasje të plotë në menaxhmentin e lartë.
40. Seksioni për shtyp dhe informim publik i sekretariatit, institucioneve dhe misioneve do të inkurajojnë raportimin e balancuar gjinor dhe potencojë sipas nevojës mbledhjet, seminarët, ngjarjet speciale, raportet, rrëfimet e rasteve dhe zhvillimet që kanë të bëjnë me implementimin e zotimeve të OSBE-së për barazinë gjinore.

IV. PROMOVIMI I BARAZISË GJINORE NË SHTETET ANËTARE

41. Shtetet anëtare, si individualisht ashtu edhe kolektivisht, mbajnë përgjegjësinë primare dhe japin llogari qytetarëve të tyre në lidhje me implementimin e zotimeve të tyre në barazinë e të drejtave dhe mundësive të barabarta për femra dhe meshkuj. Ata janë zotuar në bërjen e barazisë ndërmjet femrave dhe meshkujve një pjesë përbërëse të politikave si në nivel të shtetit ashtu edhe në kuadër të organizatës. Ata do të sigurojnë shfrytëzimin e plotë të forumeve përkatëse të OSBE-së për rishikimin e implementimit të zotimeve të OSBE-së në barazinë ndërmjet femrave dhe meshkujve.
42. Shtetet anëtare së këndejmi rekomandohen që të:
- Sigurojnë që organizata harton politika të cilat promovojnë në mënyrë të efektshme barazinë gjinore dhe që propozimet dhe nismat e reja të marrin parasysh gjithashtu perspektivën gjinore;
 - Themelojnë apo sforcojnë mekanizmat ekzistues për sigurimin e barazisë gjinore, *inter alia* duke vënë në dispozicion shërbimet e një personi apo organi të paanshëm dhe pavarur siç është Ombudsmeni/Komisionari për të Drejtat e Njeriut me qëllim të adresimit të diskriminimit në baza gjinore kundër qytetarëve individual;

- Përmbahen dhe zbatojnë në mënyrë të plotë standardet dhe zotimet ndërkombëtare të cilat ata i kanë ndërmarrë përkitazi me barazinë, mos-diskriminimin dhe të drejtat e femrave dhe vajzave;
- Veprojnë në pajtim me Konventën për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit kundër Gruas (CEDAË), nëse janë palë nënshkruese të saj, apo, nëse nuk e kanë nënshkruar ende, ato duhet të shqyrtojnë ratifikimin apo pranimin e kësaj konvente. Shtetet të cilat e kanë ratifikuar apo janë bërë palë nënshkruese me rezerva do të konsiderojë tërheqjen nga kjo konventë. Shtetet anëtare të KEGjFDG gjithashtu thirren që të shqyrtojnë ratifikimin e protokollit opcional të Konventës për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Kundër Gruas;
- Nëse janë palë nënshkruese të Konventës për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Kundër Gruas (KEGjFG), Marrëveshjes Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike (MNDGP), dhe/apo Marrëveshjes Ndërkombëtare për të Drejtat Sociale dhe Kulturore (MNSDK), ato duhet të raportojnë rregullisht dhe me kohë organeve gjegjëse dhe duhet të përfshijnë organizatat e grave në përgatitjen e raporteve të tyre;
- Të ndërmarrin veprime të mëtutjeshme sipas nevojës me qëllim të sigurimit të një mjedisi të sigurt për të gjithë qytetarët e vet dhe të drejtës për mbrojtje të barabartë në bazë të ligjit, kryesisht duke shtuar aktivitetet që kanë për qëllim eliminimin e të gjitha formave të dhunës kundër gruas, përfshirë këtu edhe trafikimin me njerëz¹², dhe inkurajojnë të gjithë ato shtete të cilat nuk e kanë bërë një gjë të tillë duhet të ratifikojnë dhe implementojnë Konventën e KB-ve kundër Krimit të Organizuar Transnacional dhe Protokollit të saj për Parandalimin, Mposhtjen dhe Ndëshkrimin e Trafikimit me Njerëz veçanërisht të trafikimit me gra dhe fëmijë;
- Mbështesin përpjekjet kombëtare dhe ndërkombëtare për të arritur drejtësinë për ata të cilët kanë kryer krime kundër femrave të cilat në bazë të dispozitave në fuqi të ligjit ndërkombëtar njihen si krime të luftës apo krime kundër njerëzimit dhe të sigurojnë që legjislacioni ekzistues kombëtar mbi dhunën kundër gruas të zbatohet dhe sipas nevojës madje edhe të hartohet legjislacioni i ri;
- Siç rekomandohet në Udhëzimet për Mbrojtjen Ndërkombëtare nga Persekutimi Gjinor në kuadër të kontekstit të nenit 1A (2) të vitit 1951 të Konventës që ka të bëjë me statusin e refugjatëve të iniciojë praktika procedurale, nëse shtetet nuk e kanë bërë një gjë të tillë të sigurojnë që një konsideratë e duhur duhet t'i kushtohet paraqitësve të kërkesës në procedurat e përcaktimit të statusit të refugjatit dhe që spektri i kërkesave të persekutimit gjinor të pranohet si duhet;
- Përfitoni nga përvoja e OSBE-së për të hartuar politika dhe strategji tejdimensionale për barazinë gjinore, dhe përfshijnë aktivitetet përcjellëse në

¹² Referimi duhet t'i bëhet Vendimit të Këshillit të Përhershëm Nr. 557 e 24 korrikut 2003 për miratimin e planit të veprimit të OSBE-së për luftimin e trafikimit me njerëz.

politikat e tilla, *inter alia*, shfrytëzimin e mekanizmave për analizat gjinore dhe monitorim për të vlerësuar ndikimin e politikave dhe strategjive gjinore, ashtuqë kufizimet për implementimin e tyre të plotë të mund të identifikohen dhe adresohen.

V. MBËSHTETJA E SHTETEVE ANËTARE NË IMPLEMENTIMIN E ZOTIMEVE PËRKATËSE NË PROMOVIMIN E BARAZISË GJINORE NDËRMJET FEMRAVE DHE MESHKUJVE

Fushat e interesit të posaçëm e të gjitha shteteve anëtare të OSBE-së

43. Fushat në vijim prioritare janë përcaktuar si bazë të cilat sekretariati i OSBE-së, institucionet dhe misionet mund t'i shfrytëzojnë gjatë hartimit të planeve dhe programeve për të ndihmuar shtetet anëtare me kërkesë të tyre në implementimin e zotimeve përkatëse. Të gjitha strukturat e OSBE-së duhet të bëjnë përpjekje për të respektuar këto prioritetë siç parashihet me mandatet e tyre. Vendet të cilat nuk janë nikoqire të misionëve të OSBE-së gjithashtu janë të inkurajuara që të shfrytëzojnë ekspertizën e strukturave të OSBE-së për të ndihmuar ata në promovimin e barazisë gjinore për shkak se nuk ekziston ndonjë shtet në të cilin është arritur barazia e plotë.

44. Prioritetet

(a) Hartimi i projekteve në shtetet anëtare të cilat nuk janë nikoqire të misionëve të OSBE-së

— Ne vendet pa misione, ODIHR do të identifikojë projektet për mbështetjen e masave në fushën e parandalimit e dhunës kundër gruas, promovimin e femrave në sferën publike, politike dhe ekonomike dhe mbështetjen për futjen e perspektivës gjinore në aktivitetet kryesore kombëtare.

(b) Sigurimi i kornizave ligjore dhe politike kundër diskriminimit

— ODIHR, në bashkëpunim me organizatat ndërkombëtare dhe me organet dhe institucionet tjera relevante kombëtare, do t'i ndihmojë shteteve anëtare të OSBE-së që të jenë në përputhje me instrumentet ndërkombëtare për promovimin e barazisë gjinore dhe për të drejtat e grave, si dhe për shqyrtimin e ligjit për të siguruar garanci të përshtatshme ligjore për promovimin e barazisë gjinore në përputhshmëri me zotimet e OSBE-së;

— ODIHR do të ndihmojë në zhvillimin dhe implementimin e programeve të veçanta dhe të aktiviteteve të veçanta për të promovuar të drejtat e grave, për të rritur rolin e grave në të gjitha nivelet e vendim-marrjes, si dhe të promovojë barazinë në mes grave dhe burrave në fushat e veprimit të OSBE-së, në veçanti nëpërmjet edukimit gjinor;

- ODIHR do të ndihmojë në implementimin dhe vlerësimin e strategjive kombëtare dhe të planeve të veprimit mbi masat për të promovuar barazinë gjinore dhe rrjedhat e përgjithshme gjinore;
- Sekretariati i OSBE-së, institucionet dhe operimet në terren gjithashtu do t'i ndihmojnë shteteve pjesëmarrëse në implementimin e dispozitave relevante si dhe rekomandimeve që i përmban plani i veprimit i OSBE-së për të luftuar trafikimin me qenie njerëzore, si dhe planit të veprimit të OSBE-së mbi përmirësimin e situatës së romëve dhe të tjerëve në fushëveprimin e OSBE-së.

(c) Parandalimi i dhunës kundër grave¹³

- Strukturat e OSBE-së do të vazhdojnë të ndihmojnë shtetet pjesëmarrëse në zhvillimin e programeve dhe aktiviteteve që kanë për qëllim parandalimin e të gjitha formave të dhunës në baza gjinore¹⁴;
- Strukturat e OSBE-së do të ndihmojnë shtetet pjesëmarrëse me iniciativa ligjore për të parandaluar dhunën kundër grave, dhe do të kujdesen për ndërtimin e institucioneve, do të forcojnë bashkëpunimin ndërmjet institucioneve qeveritare dhe shoqërisë civile, dhe do të ngritë vëmendjen për këtë problem në përgjithësi;
- Strukturat e OSBE-së, në bashkëpunim me shtetet pjesëmarrëse, do të adresojë dimensionet gjinore në ndërlidhje me prodhimin e armëve të vogla dhe atyre të lehta (SALW). Prodhimi i SALW acarën dhunën kundër grave, dhe perspektiva gjinore në këtë mënyrë duhet të merret parasysh në këto përpjekje të ndryshme;
- Njësia strategjike për çështje të politikave (SPMU) do të rrisë zhvillimet e saja të projektit në mënyrë që t'iu ndihmojë shteteve pjesëmarrëse që të reagojnë ndaj veprave të dhunës seksuale dhe në përfshirjen e elementeve të ndryshme në teknikat e veçanta të hetimeve, si dhe shkathtësive për të intervistuar viktimat e sulmeve seksuale që përfshihen edhe fëmijët, si dhe informatat për mekanizmat referuese për ndihmë viktimave, në plan-programet për trajnime;
- Zyra e koordinatorit për aktivitete ekonomike dhe hapësinore (OCEEA), dhe njësia ndihmëse kundër trafikimit (ATAU), përderisa i adresojnë shkaqet e trafikimit me qenie njerëzore, njëkohësisht në koordinim me institucionet dhe strukturat relevante të OSBE-së, do të ndihmojë shtetet pjesëmarrëse që të flasin edhe për mungesën e mundësive për gratë, për papunësinë e grave, dhe aspektet tjera të trafikimit, duke përfshirë kërkesën për eksploatim seksual dhe forma tjera të eksploatimit;

¹³ Neni 2 (b) i deklaratës së KB mbi eliminimin e diskriminimit kundër grave citon: "Dhuna kundër grave duhet të kuptohet, por jo të kufizohet, siç vijon: [...] dhuna fizike, seksuale dhe psikike që paraqitet në komunitet në përgjithësi, dhe që përfshihet edhe dhunimi, abuzimet seksuale, ngacmimet seksuale në punë, në institucionet arsimore dhe gjetkë, si dhe trafikimi i grave dhe prostitucioni i dhunshëm."

¹⁴ Rezoluta e KB mbi veprimet e mëtutjeshme iniciativat për të implementuar deklaratën e Pekinit dhe platforma e veprimit" (A/RES/S-23/3) të datës 16 nëntor 2000, citon në paragrafin 59: "dhuna në bazë gjinore, siç janë rrahjet dhe format tjera të dhunës në familje, abuzimet seksuale, skllavëria dhe eksploatimi seksual, trafikimi ndërkombëtar i grave dhe i fëmijëve, prostitucioni i dhunshëm dhe ngacmimet seksuale ... nuk janë në pajtueshmëri me dinjitetin e qenieve njerëzore ..."

- Njësia e veprimit kundër terrorizmit (ATU), sipas kërkesës do të merr veprime kur të paraqitet diku eksploatimi i grave nga ana e terroristëve që kanë për qëllim propagimin e ideologjive të tyre;
 - Pasi stereotipet e ndryshme negative gjinore kontribuojnë në paraqitjen e dhunës kundër grave, programet e OSBE-së, si dhe projektet, dhe aktivitetet duhet të kenë për qëllim dhënien e më shumë mundësive për gratë.
- (d) Sigurimi i më shumë mundësive për pjesëmarrjen e grave në jetën politike dhe publike
- ODIHR do t'i ndihmoj shtetet pjesëmarrëse për të zhvilluar masat efikase për të mëtuar pjesëmarrjen e barabartë të grave në proceset demokratike dhe do të ndihmoj në zhvillimin e praktikave më të mira për implementimin e tyre;
 - ODIHR dhe operativa në terren e OSBE-së do të ndihmojnë, në mënyrën më të përshtatshme, në ndërtimin e kapaciteteve dhe do të bëjnë ekspertiza në çështjet gjinore si dhe në rrjetet që lidhin udhëheqësit e komuniteteve dhe politikanët;
 - ODIHR do të vazhdojë t'i ndihmojë shtetet pjesëmarrëse në promovimin e pjesëmarrjes së grave në jetën politike. Dhe si pjesë e Misionit të vëzhgimeve të zgjedhjeve, do të vazhdojë të monitorojë dhe të raportojë për pjesëmarrjen e grave në procesin zgjedhor. Dhe kur të jetë e mundur, krahas kësaj, ODIHR do të shqyrtojë dhe do të publikojë raportet që në mënyrë të veçantë analizojnë situatën e grave në proceset zgjedhore;
 - Komisionari i lartë për minoritetet kombëtare (HCNM) do të adresojë çështjet e veçanta që kanë të bëjnë me pjesëmarrjen aktive të grave të minoriteteve si në jetën private, ashtu edhe publike, si dhe politikat dhe projektet që zhvillohen nga na e zyrës së tij/saj, do të ndër marr hapat e nevojshëm për të luftuar diskriminimin e dyfishtë që e kanë vuajtur këto gra, dhe tërë kjo nën mandatin e tij/saj për parandalimin e konfliktit;
 - Përfaqësuesi i OSBE-së për lirinë e mediave (RFOM) do të njoftohet për deklaratat për mos tolerancën e rëndë ndaj grave dhe nxitjeve në diskriminimin gjinor nga mediat në shtetet pjesëmarrëse në përputhje me kapitullin 6 të mandatit të RFOM. Përfaqësuesi do t'i informojë shtetet pjesëmarrëse për rastet e tilla në raportin e rregullt të saj/tij.
- (e) Inkurajimin për pjesëmarrjen e grave në parandalimin e konfliktit, në menaxhimin e krizave dhe riorganizimin e jetës në fazën pas konfliktit.
- Strukturat e OSBE-së, në përputhje me mandatin e tyre, do të promovojnë implementimin e Rezolutës së Këshillit të Sigurimit 1325 (2000) mbi rolin e grave në, *inter alia*, parandalimin e konflikteve dhe riorganizimin e jetës në fazën pas konfliktit;

- Strukturat e OSBE-së, në përputhje me mandatin e tyre, ndihmojnë shtetet pjesëmarrëse në zhvillimin e programeve dhe projekteve që kanë për qëllim vendosjen e mundësive të barabarta për gratë në mënyrë që ato të marrin pjesë në përpjekjet për promovimin e paqes dhe sigurisë, përfshirë këtu edhe ato të kryera në nivelet rajonale. Gjithashtu është esenciale edhe forcimi i grave në jetën politike dhe ushtarake për t'u arritur siguria gjithëpërfshirëse..

(f) Promovimi i mundësive të barabarta për gratë në sferën ekonomike

- OCEEA do të ndërmerr iniciativa për të ngritur vëmendjen për të drejtat e grave në sferën ekonomike siç është e paraparë edhe me paragrafin 40.6 të dokumentit të Moskës, dhe sipas mandatit, të zhvillojë projekte për t'i implementuar të njëjtat;
- OCEEA duhet të merr parasysh perspektivat gjinore kur t'i implementojnë detyrat të cilat janë të parapara në dokumentin strategjik të OSBE-së për dimensionet ekonomike dhe të ambientit, të miratuar nga ana e Këshillit të Ministrave në Mastriht në vitin 2003, si dhe dokumentin e konferencës së Bonit mbi bashkëpunimin ekonomik në Evropë;
- OCEEA sipas kërkesës do t'i ndihmojë shtetet pjesëmarrëse në formulimin e politikave të tyre ekonomike mbi baza të parimeve të parapara me dokumentin e Bonit dhe të strategjisë së OSBE-së për dimensionet ekonomike dhe të ambientit. Në këtë kontekst, OSBE duhet të vazhdojë që të forcojë bashkëpunimin me Komisionin ekonomik të Kombeve të Bashkuara për Evropë si dhe me organizatat tjera;
- OCEEA së bashku me shtetet pjesëmarrëse dhe misionet tjera, do të analizojë pengesat që i parandalojnë gratë për t'i plotësuar potencialet e tyre në sferën ekonomike, dhe do të zhvillojë projekte që do të rrisin rolin e grave në aktivitetet ekonomike dhe do të sigurojë që ato mos të jenë të diskriminuara në këtë lëmi, në mënyrë më të veçantë sa i përket qasjes në, dhe kontrollit të resurseve ekonomike dhe financiare siç janë huazimet, të drejtat pronësore dhe trashëgimore;
- OCEEA dhe misionet tjera, sipas mandatit të tyre, duhet të promovojnë zhvillimin e shkathtësive të grave nëpër sipërmarrje dhe në punët e tyre me anën e organizimit të trajnimeve përkrahëse, re-trajnimet dhe të sigurohen objekte të veçanta edukuese, si dhe të bëhet promovimi i edukimit dhe të bëhet trajnimi i grave dhe i burrave për temat dhe punët jo tradicionale;
- OCEEA do të inkurajoj donatorët e organizatave ndërkombëtare si dhe institucionet huadhënëse për të përkrahur projektet e sajua në mënyrë që të rritet roli i grave në aktivitetet ekonomike ose të sigurojnë barazi në punësim. Projektet për çështjet e punësimit duhet të nënvizojnë parimet se rregullimet e maternitetit dhe atësisë janë elemente kyçe në promovimin e mundësive të barabarta dhe ndarjes së përgjegjësisë ndërmjet grave dhe burrave;

- Strukturat e OSBE-së do t'i ndihmojnë shtetet pjesëmarrëse në sigurimin se vajzat dhe djemtë, si dhe gratë dhe burrat, kanë mundësi të barabarta për të pasur edukim/arsimim dhe trajnim.

(g) Ndërtimi i mekanizmave kombëtare për avancimin e grave

- ODIHR do të vazhdojë me ofrimin e aftësive teknike dhe të bëjë përkrahjen e ndërtimit të institucioneve demokratike për avancimin e barazisë gjinore, këto janë zyrat e institucionit të Ombudspersonit në nivelet qendrore dhe kombëtare, në mënyrën më të përshtatshme;
- ODIHR do të ndihmojë në dialogun dhe bashkëpunimin në mes shoqërive civile, mediave dhe qeverisë në promovimin e rrjedhave të përgjithshme të promovimit gjinor.

(h) Kuvendi i Kosovës është i inkurajuar që të:

- Vazhdojë me agjendat e saja për çështjen e mundësive të barabarta për gratë dhe burrat në parlamentet kombëtare si dhe në vet OSBE-në dhe në kuvendet e OSBE-së, duke e përgjithësuar diskutimin për barazinë gjinore, nëpër agjendat e takimeve plenare të kuvendit;
- Zhvillojë më tutje rrjetin e tanishëm të grave deputete nëpërmjet punës së përfaqësuesve të posaçëm të KP të OSBE-së, në mënyrë që të promovohet pjesëmarrja e grave në jetën politike dhe publike si në nivelin kombëtar, ashtu edhe ndërkombëtar;
- Sigurojë, me ndihmën e përfaqësuesit të posaçëm, se ajo vazhdon që të qoj përpara rekomandimet sa i përket barazisë gjinore nëpër deklaratat e saja vjetore;
- Vazhdojë që të prodhojë, nëpërmjet njësisë gjinore në sekretariatit e AP të OSBE-së, raportet mbi statusin e grave në fushat që i mbulon OSBE dhe të kërkojë ngritjen e vëmendjes duke e mundësuar një material të tillë të mundshëm për të gjithë kuvendet pjesëmarrëse.

VI. RRJEDHA E PËRGJITHSHME

45. Sekretari i përgjithshëm, shifat e misionëve dhe udhëheqësit e institucioneve do të jenë përgjegjës para Këshillit të përhershëm për implementimin e pjesëve relevante të këtij plani të veprimit, në përputhje me përgjegjësitë e tyre përkatëse.

46. Sekretari i përgjithshëm para 1 tetorit 2005?, do të zhvillojë planin për implementimin e masave për arritjen e qëllimeve të përgjithshme të këtij plani të veprimit. Udhëheqësit e institucioneve gjithashtu do të zhvillojnë implementimin e tyre

të veçantë të planit me atë datë. Këto plane do të përfshijnë masat konkrete për implementimin e planit të veprimit të vitit 2004 për promovimin e barazisë gjinore, masat të cilat kanë të bëjnë me programet trajnuese për forcimin e barazisë gjinore në punën e zyrtarëve të OSBE-së, masat për dimensionet e ndryshme të forcimit të politikave të OSBE-së për çështjet gjinore, projekte dhe programe, dhe në fund do të bëjë menaxhimin dhe rekrutimin e strategjive, që kanë për qëllim arritjen e barazisë gjinore në të gjitha nivelet.

47. Sekretari i përgjithshëm do të raportojë mbi progresin e bërë për çështjet gjinore në raportin vjetor për vitin 2004. Sekretari i përgjithshëm më pas në OSBE do të paraqes raportin vlerësues vjetor mbi çështjet gjinore. Ky raport do të paraqitet në Këshillin e përhershëm në qershor në çdo vit duke filluar prej 2006. Këto raporte vlerësuese do të përmbajnë kontributet nga Departamentet, dhe nga institucionet dhe misionet, mbi zhvillimet që kanë të bëjnë me çështjet e barazisë gjinore dhe forcimit të përgjithshëm gjinor nëpër strukturat e OSBE-së, duke përfshirë këtu edhe informatat për planet me të cilat merren sipas paragrafit të lartpërmendur 46. ata do t'i përfshijnë analizat e të arriturave në zbardhjen e kërkesave të këtij plani të veprimit.

48. Duke filluar në qershor 2006, Këshilli i Përhershëm, në bazë të raportit vlerësues vjetor të Sekretarit të përgjithshëm, do të mbajë diskutim vjetor që iu përkushtohet në veçanti çështjeve gjinore, që mbulon rishqyrtimin, dhe nëse është e nevojshme do të bëjë azhurnimin e politikave dhe strategjive për forcimin e çështjeve gjinore dhe promovimin e barazisë gjinore. Ky diskutim duhet gjithashtu të monitorojë implementimin e planit të veprimit.

49. Nevoja për të përfshirë në bashkëpunim me shtetet mikpritëse perspektivën gjinore në mandatin e misioneve përkatëse dhe kjo mund të konsiderohet dhe të merret parasysh kur të jetë e përshtatshme.

50. Revizioni i ardhshëm i planit të veprimit të vitit 2004 për promovimin e barazisë gjinore do të mbahet kur të vendosë Këshilli i Përhershëm.

51. Implementimi i këtij plani të veprimit kërkon sigurimin e resurseve adekuate.